

YENİ PAPA VE ERMENİ SOYKIRIM İDDİALARI

Ömer Engin LÜTEM

Yeni Papa Francisco Katolik Ermenilerden oluşan bir heyeti kabulü sırasında 20 asrın ilk soykırımı Ermeni soykırımıdır sözlerini sarf etmekle Kardinalliği sırasında bu konudaki görüşlerini Papalığında da koruduğunu ortaya koydu.

2001 yılında Kardinal olan İtalyan asıllı Arjantinli Jorge Mario Bergoglio 1915 olaylarını soykırım olarak tanımlamış, bununla da yetinmeyerek Türkiyenin bu soykırımı tanımasını istemiş, hatta tutumunu 2005 yılında bir Ermeni kilisesine taştan büyük bir haç konması töreninde bu haçın altına gömülmek istediğini söyleyecek kadar ileri götürmüştü.

Siyasi bir makam olmayan kardinallikte Bergoglionun bu ifadeleri, Türkiye tarafından kabul edilmese de, anlayışla karşılanabilirdi. Oysa Papalar Katolik Kilisesinin ruhani önderliği yanında Vatikan Devletinin de başıdır. Bu sıfatlarıyla sözleri siyasi anlam taşır ve siyasi sonuçlar doğurur.

Ermeniler öteden beri Vatikanın soykırım iddialarını tanımasını istemişler ancak, Vatikan Türkiye ile ilişkileri göz önünde bulundurarak, buna yanaşmamıştı. Türkiyenin AB adaylığının kabulünden sonra bazı AB üyesi ülke parlamentolarının (Fransa, İtalya, Almanya, Hollanda vs) soykırım iddialarını tanıyan kararlar kabul etmesinden yararlanarak Vatikan da, dini nedenlerle bir yakınlaşma içine girmek istediği Ermeni Gregoryen kilisesinin talaplerini dikkate alarak, soykırım iddialarını tanımıştı. Ancak Papa Jean-Paul II bu tanımaya bir nüans getirmek isteyerek 2001 yılında Erivanda yaptığı ziyaret sırasında soykırım sözcüğü yerine Ermenicede aynı anlama gelebilecek olan Metz Yegern (büyük felaket) deyimini kullanmış ve tekrar bu konuya değinmemişti. Onun selefi Benedikt XVI ise soykırım kelimesini kullanmamaya özel bir dikkat göstermişti. Yeni Papa Francesco ise, haleflerinin davranışını hiç dikkate almadan, ilk fırsatta 1915 olaylarını soykırım olarak nitelendirmiştir.

Vatikan için Türkiyenin özel bir önemi vardır. Vatikan Türkiyenin Orta-Doğunun en güçlü ülkesi olduğunu takdir etmekle beraber Türkiyeyi başlıca iki bakımdan önemli görmektedir. Bunlardan birincisi Küçük Asyanın (Anadolunun) Hıristiyanlığın ilk geliştiği ve XI. Yüzyıla kadar tamamen Hıristiyanların yerleşik olduğu topraklar olduğudur. Bu nedenle Vatikan Türkiyedeki Hıristiyanlığın ilk dönemine ait dini yapıtların korunmasına, uygun olanların ibadete açılmasına ve Türkiyedeki Hıristiyanların ve özellikle az sayıda Katoliklerin dini ve kültürel haklarına önem vermektedir. İkinci olarak Vatikan, diğer Hıristiyan kiliseleriyle ilişkileri çerçevesinde, ökümenik (evrensel) niteliğini tanıdığı

İstanbul Rum Patrikhanesiyle yakın ilişkiler içinde olmak siyasetini izlemektedir. Nitekim Papalar bu amaçla Rum Patrikhanesini ziyaret etmişlerdir.

Türkiyedeki Hıristiyan yapıtlarının ve Katoliklerin haklarının korunması konusunda Türk Hükümetlerinin işbirliğini sağlamakta bir güçlük karşışmamış olan Vatikanın Patrikhaneyi ziyaretleri bazen sorunlar yaratmıştır. Başlıca güçlük Türkiyenin Patrikhanenin ökümenik niteliğini tanımaması, diğeri bir deyimle Patrikhaneyi tüm Ortodoksların en büyük ruhani lideri olarak değil Türkiye Rumlarının dini önderi olarak görmesidir. Oysa Vatikan Patrikhaneye ökümenik olduğu için önem vermektedir. O derecede ki Papa Paul VI 1967 yılında sadece Patrikhaneyi ziyaret etmek için İstanbulla gelmek istemiş, Ankaranın, Papa Devlet Başkanı sıfatıyla Türkiyeyi de ziyaret etmesi gerektiğinde ısrar edince, Ankaraya gelmek durumunda kalmış, bu resmi ziyaretten sonra, özel olarak İstanbulda Patriki de ziyaret etmiştir. Diğeri Papaların yaptıkları ziyaretler de bu usul uygulanmıştır.

Görüldüğü üzere Türkiye ile Vatikan arasında küçümsenmeyecek bazı ilişkiler vardır. Bunların kolaylıkla yürütülebilmesi her şeyden önce taraflar arasında önemli sorunların olmamasına bağlıdır. Oysa yeni Papanın soykırım iddialarını benimsemesi, bunları rahatlıkla dile getirmesi Türkiyenin bu konuda izlediği politika ile bağdaşmamakta ve iki taraf arasında, kanımızca tamamen gereksiz, bir sorun yaratmaktadır.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: LÜTEM, Ömer Engin. 2026. "YENİ PAPA VE ERMENİ SOYKIRIM İDDİALARI ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2013 / 54. Haziran 07. Erişim Temmuz 04, 2026. <https://mail.avim.org.tr/tr/Yorum/YENI-PAPA-VE-ERMENI-SOYKIRIM-IDDIALARI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

